

HOE KATHOLIEKEN MARIA ZIEN

Waarom vereren wij Maria?

Prof. dr. Alan Schreck

INHOUD

1. WAAROM VEREREN WIJ MARIA?
2. MARIA EN HAAR ZOON
3. MARIA, ONZE MOEDER
4. BIJZONDERE GELOOFPUNTEN OVER MARIA
5. MARIA, ALTIJD MAAGD
6. MARIA, MOEDER VAN GOD
7. DE ONBEVLEKTE ONTVANGENIS VAN MARIA
8. TENHEMELOPNEMING VAN MARIA
9. MARIA EN WIJ

1. WAAROM VEREREN WIJ MARIA?

Wie is Maria volgens de rooms-katholieke leer? De Amerikaanse theoloog professor dr. Alan Schreck, die veel geschreven heeft over het Tweede Vaticaans Concilie, geeft in deze serie een samenvatting van de belangrijkste punten. Redactie

'Verheug u, begenadigde, de Heer is met u', sprak de engel Gabriël (Lucas 1,28). 'Gezegend ben jij onder de vrouwen, en gezegend is de vrucht van je schoot', riep Elisabeth uit, vervuld van de Heilige Geest (Lucas 1,42). Beiden spraken tot een jonge Galilese vrouw, die meer dan negentien eeuwen geleden leefde: Maria van Nazaret.

God heeft Maria geëerd

Waarom vereren de katholieken Maria heden ten dage nog steeds? Allereerst omdat God haar geëerd heeft door haar uit te kiezen voor een belangrijke rol in zijn heilsplan. God laat de volheid van zijn godheid in Maria de menselijke gestalte aannemen. Zou Hij iemand een grotere eer kunnen geven?

Maria's antwoord

We eren Maria ook vanwege haar totale en gelovige antwoord op Gods roepstem. Denk aan haar antwoord op Gods uitnodiging om de moeder van de Verlosser te worden. Natuurlijk bracht de boodschap van de engel haar eerst van haar stuk. Ze was verbijsterd: 'Maar hoe moet dat dan?' zei Maria tegen de engel. 'Ik heb geen omgang met een man' (Lucas 1,34). Maar toen Gabriël uitlegde dat zij zou ontvangen van de Heilige Geest, antwoordde Maria van harte: 'Ik ben de dienaar van de Heer; laat met mij gebeuren wat u gezegd hebt' (Lucas 1,38).

Het antwoord dat Maria aan God geeft vinden we ook in haar lofzang, het 'Magnificat' (Lucas 1,46-55). Zij erkent de eer die God haar betoond heeft: 'Voortaan prijzen alle generaties mij gelukkig' (1,48). Meteen geeft zij echter alle lof hiervoor terug aan God: 'Want grote dingen heeft de Machtige met mij gedaan. Heilig is zijn naam' (1,49).

Lijden

Omwille van haar zoon kreeg Maria echter niet alleen lof, maar ondervond ze ook moeilijkheden en doorstond ze lijden. Ze bracht Jezus ter wereld in een stal (vgl. Lucas 2,6-7). Vervolgens moest ze de wijk nemen naar Egypte om aan de toorn van Herodes te ontsnappen (Matteüs 2,13-14). Toen Maria en Jozef Jezus in de tempel opdroegen, voorzegde Simeon: 'Ook door uw ziel zal een zwaard gaan' (Lucas 2,35). Kennelijk doelde hij op haar verdriet bij Jezus' dood. Maria onderging ook de normale moederangsten, zoals toen ze te Jeruzalem de twaalfjarige Jezus verloren was (Lucas 2,41-50). De Schrift laat ons nergens zien dat zij over deze beproevingen klaagt. Integendeel: 'Maria bewaarde dit alles in haar hart en dacht erover na' (Lucas 2,19, vgl. 2,51).

Prof. dr. Alan Schreck #

Prof. dr. Alan Schreck doceert theologie in Steubenville (VS). Deze serie artikelen ontleen wij (met zijn toestemming) aan een artikel dat hij in 1983 publiceerde

in het tijdschrift New Covenant, van de Amerikaanse katholieke charismatische vernieuwing. Wij maakten bij het vertalen dankbaar gebruik van een eerdere vertaling van Gert-Jan Reussien. We hebben de

Bijbelcitaten nu ontleend aan de Willibrordvertaling van 1995. Redactie

2. MARIA EN HAAR ZOON

In de eerste aflevering van deze serie noemde Alan Schreck enkele redenen waarom wij Maria vereren. Hij gaat nu in op de relatie tussen Maria en Jezus. Redactie

Maria was een voorbeeldige leerlinge van haar zoon. Hoewel ze in de verhalen van Jezus' openbare leven niet veel voorkomt, is het duidelijk dat ze haar zoon van het begin tot het einde van zijn leven gevolgd heeft. We komen haar tegen te Kana, waar haar eenvoudige, vaste geloof Jezus opriep zijn eerste wonder te doen (Johannes 2,1-11). We vinden haar aan de voet van het kruis, waar zij getuige is van zijn dood. Veel kunstenaars hebben het aandoenlijke tafereel van Maria met Jezus' dode lichaam in haar armen uitgebeeld. Maria zal zich op dat ogenblik al de gebeurtenissen uit Jezus' leven herinnerd hebben: zijn ontvangenis, zijn geboorte, zijn kindertijd, zijn jonge jaren, zijn eerste wonder te Kana, de beproevingen en successen van zijn openbare leven en nu de kwelling van zijn lijden en sterven.

Pinksteren

De laatste glimp die we in het Nieuwe Testament van Maria opvangen is in de bovenzaal te Jeruzalem, na Jezus' hemelvaart. Ze was bij de apostelen toen zij allen trouw en eensgezind in gebed bleven (Handelingen

1,14). Enkele dagen later zouden zij allen op Pinksteren de volledige uitstorting van de Heilige Geest ontvangen. Dezelfde Geest, die Maria overschaduwde had bij de ontvangenis van Jezus, zou zij in haar leven opnieuw ontvangen.

Het woord horen en doen

Er is één tafereel in de evangeliën waarin Jezus afstand schijnt te nemen van zijn moeder. Hij zegt dan: 'Want wie de wil doet van mijn Vader in de hemel, die is mijn broer en zuster en moeder' (Matteüs 12,46-50; vgl. Marcus 3,31-35; Lucas 8,19-21). Wij kunnen zijn woorden echter niet als een verwijt aan Maria beschouwen. De evangeliën laten ons haar immers duidelijk zien als de ene mens die, meer dan wie dan ook, gewoon is het woord van God te horen en te doen (vgl. Lucas 8,21). Jezus' woorden geven veeleer aan dat de relatie van Maria tot Hem uitstijgt boven de puur menselijke banden van moeder en kind. Zij was een ware leerlinge van haar zoon.

Prof. dr. Alan Schreck #

3. MARIA, ONZE MOEDER

In de vorige afleveringen van deze serie gaf Alan Schreck aan waarom wij Maria vereren, en hoe de relatie is van Maria tot haar zoon. Nu behandelt hij de vraag waarom wij Maria onze moeder noemen. Redactie

Een van de belangrijkste Schriftteksten voor een goed verstaan van de katholieke devotie tot Maria is de passage over Jezus' dood in het evangelie van Johannes: 'Jezus zag zijn moeder, en bij haar de leerling van wie Hij hield. Toen zei Hij tegen zijn moeder: "Vrouw, daar is nu je zoon." Vervolgens zei Hij tegen de leerling: "Daar is je moeder"' (Johannes 19,26-27).

Maria, moeder van de geliefde leerling
Katholieken geloven al lange tijd dat dit tafereel, op het hoogtepunt van Johannes' evangelie, een rijke symbolische betekenis bevat. Jezus gaf Maria als moeder aan al zijn trouwe volgelingen, getekend in 'de leerling van wie Hij veel hield'. En Hij gaf ons allemaal

aan Maria om in Hem haar zonen en dochters te zijn.

De nieuwe Eva

De christenen van de eerste tijd namen Jezus' woorden 'Daar is je moeder' ter harte, en zij spraken over Maria's moederlijke rol in Gods heilsplan. De vroegste verwijzingen naar Maria in de onderrichtingen van de kerkvaders spreken over haar als 'de nieuwe Eva'. Door haar ongehoorzaamheid heeft Eva, die 'de moeder is geworden van alle levenden' (Genesis 3,20), al haar kinderen in de banden van de zonde verstrikt. De gehoorzaamheid van Maria aan God, haar 'ja' op Gabriëls boodschap, opende de weg voor Jezus' heilswerk. De H. Ireneüs legde het laat in de tweede eeuw aldus uit: 'De strik van de ongehoorzaamheid van Eva werd door de gehoorzaamheid van Maria losgemaakt. Wat de maagd Eva in ongeloof gebonden heeft, heeft de maagd Maria in geloof losgemaakt'. Zo wordt Maria onze moeder in geloof.

Maria's voorspraak

Katholieken kijken steeds naar Maria als hun moeder, en ze ervaren steeds haar hulp en zorg. We aanbidden Maria niet, en in strikte zin bidden we ook niet tot Maria. Wel vragen we haar om voor ons te bidden, en we geloven dat haar voorspraak grote invloed heeft bij het roepen om Gods genade en barmhartigheid. Dit geschiedt niet op de eerste plaats vanwege haar eigen verdiensten, maar vanwege haar speciale relatie met haar zoon Jezus.

Jezus de enige middelaar

Het Tweede Vaticaans Concilie benadrukte dat Jezus de enige middelaar is tussen God en de mensen (1 Timoteüs 2,5-6). 'De moederlijke taak van Maria tegenover de mensen verduistert of vermindert op geen enkele wijze dát enig middelaarschap van Christus, maar toont aan, hoe krachtig het is. Want elke heilsinvloed van Maria op de mensen ontstaat niet uit enige objectieve noodzaak, maar uit welbehagen van God. Uit de overvloed van de verdiensten van Christus vloeit deze heilsinvloed voort, op zijn middelaarschap is deze gevestigd; zij is daarvan volkomen afhankelijk en put daaruit haar gehele kracht. De onmiddellijke vereniging van de gelovigen met Christus wordt er geenszins door

belemmerd, maar juist bevorderd' (Dogmatische Constitutie over de Kerk, nr. 60).

Kanaal van Gods genade

Om het eenvoudig te zeggen: Jezus en Maria concurreren niet met elkaar. Jezus is de bron van al Gods genade en heil, en Maria richt haar gebeden tot Jezus, en richt onze aandacht op Jezus. Maar God heeft ervoor gekozen zijn genaden via zijn schepselen door te geven. De meeste christenen hebben ondervonden hoe zij zelf, door te bidden en een voorbeeld te zijn, een kanaal van Gods genade naar anderen kunnen zijn. De katholieken geloven dat God Maria, vanwege haar nauwe verbondenheid met Jezus, heeft willen gebruiken als een speciaal kanaal voor de genade van haar zoon. Hij heeft haar een moederlijke bezorgdheid voor al zijn zonen en dochters geschonken, al plaatste Hij haar niet op hetzelfde niveau als God zelf.

Het Vaticaans Concilie stelde ook over Maria: 'Met moederlijke liefde draagt zij zorg voor de broeders van haar Zoon die nog op pelgrimstocht zijn (...). Daarom wordt de heilige maagd door de Kerk aangeroepen onder de titels van voorspreekster, helpster, bijstand, middelares. Dit wordt echter zó verstaan, dat daardoor aan de waardigheid en werkdadigheid van Christus, de enige Middelaar, niets wordt afgedaan, niets wordt toegevoegd. Geen enkel schepsel immers kan met het mens geworden Woord en de Verlosser ooit op één lijn worden gesteld (Dogmatische Constitutie over de Kerk, nr. 62).

Delen in Christus' middelaarschap

Het Concilie licht dit verder toe met een vergelijking. Jezus is de enige Hogepriester (zie Hebréeën 8,1), en toch heeft God de christenen uitverkoren tot het deelhebben aan zijn priesterschap (zie 1 Petrus 2,9). Op dezelfde wijze is Jezus de enige Middelaar, maar de christenen, en op unieke wijze Maria, delen in zijn middelaarschap door hun gebeden en zorg voor elkaar.

Prof. dr. Alan Schreck #

De Concilieteksten zijn genomen uit de vertaling van prof. mag. dr. G. Philips.

4. BIJZONDERE GELOOFS-PUNTEN OVER MARIA

In de loop van de eeuwen is de Katholieke Kerk tot een aantal inzichten over Maria gekomen. In deze aflevering van zijn serie over Maria geeft Alan Schreck aan welke twee principes de Kerk daarbij gehanteerd heeft. Redactie

Veel christenen kunnen Maria aanvaarden als een vrouw van geloof of als een voorbeeldige leerlinge. Maar ze kunnen moeilijk begrijpen waarom de katholieke kerk bepaalde andere geloofspunten omtrent Maria leert. Bijvoorbeeld dat zij zonder zonde ontvangen is, of dat zij op het moment van haar sterven ten hemel werd opgenomen.

Doordenken

Waar zijn deze leerstukken vandaan gekomen? De Schrift leert ze niet uitdrukkelijk, en het is zelfs historisch niet duidelijk dat ze uit de prediking van de oorspronkelijke apostelen stammen. Deze geloofspunten zijn veeleer in de loop van meerdere eeuwen opgekomen, in tijden dat de christenen gingen doordenken op wat de Bijbel over Jezus en zijn moeder zegt.

Moeder van God

Toen de christenen tot een dieper verstaan kwamen van Jezus als de mens geworden Zoon van God, begonnen ze te beseffen wat dit geloofspunt voor consequenties had met betrekking tot Maria. Een voorbeeld: als Jezus werkelijk de Zoon van God was, was het dan niet correct om over zijn moeder te spreken als de moeder van God? Verscheidene teksten uit de Schrift, zoals de begroeting van de engel 'Verheug u, begenadigde', kregen een grotere betekenis in het licht van dit doordenken.

Het leergezag van de Katholieke Kerk - de paus en het Concilie - moesten onderscheiden welke geloofspunten over Maria als authentieke geloofspunten van de Kerk beschouwd moesten worden. Twee onderscheidingsprincipes hebben hen geleid bij hun oordeel.

Niet in tegenspraak met de Bijbel

Het eerste principe zegt: geen christelijk geloofspunt kan in tegenspraak zijn met de Schrift of met de waarachtige overlevering die vanuit de apostelen is doorgegeven. Alle latere opvattingen over Maria's rol moesten langs de meetlat van de geopenbaarde waarheid gelegd worden voordat zij aanvaard konden worden.

Lange tijd aanvaard

Het tweede principe zegt: van elk inzicht dat zich ontwikkelt vanuit het verder nadenken over de christelijke openbaring, moet aangetoond worden dat het over een lange periode door Gods volk aanvaard is. Individuele theologen kunnen dwalen, hoe overtuigend hun argumenten ook mogen lijken. Maar God heeft beloofd zijn Kerk als geheel voor dwaling te behoeden (vgl. Johannes 16,13). Het feit dat een leerstuk constant door de grote herders en leraren van de christelijke geschiedenis is aanvaard, alsook door de leden van de Kerk, is een teken dat de Heilige Geest Gods volk tot dit inzicht geleid heeft.

Er zijn vier bijzondere leerstukken omtrent Maria die in de loop der tijden de test van deze twee principes hebben doorstaan en nu tot de officiële leer der Katholieke Kerk behoren:

- Maria is altijd maagd gebleven;
- Maria is de moeder van God;
- Maria is onbevlekt ontvangen;
- Maria is ten hemel opgenomen.

Wij zullen elk van deze vier punten gaan bekijken.

Prof. dr. Alan Schreck #

5. MARIA, ALTIJD MAAGD

De Katholieke kerk is in de loop der eeuwen tot het inzicht gekomen dat Maria altijd maagd is gebleven. Alan Schreck beschrijft hoe dit inzicht is ontstaan. Redactie

De meeste christenen geloven dat Maria maagd was vóór en tijdens de geboorte van haar Zoon Jezus (vgl. Matteüs 1,18-25; Lucas 1,26-35). Sommigen echter kunnen het geloof van de

Kerk niet aanvaarden dat Maria voor de rest van haar leven maagd is gebleven. Wat te denken van de Schriftteksten die van Jezus' broeders en zusters spreken (Matteüs 12,46;

Marcus 3,31; 6,3; Lucas 8,19)? Wat te denken van de uitspraak dat Jozef 'geen gemeenschap met Maria had voordat zij een zoon baarde' (Matteüs 1,25)? Deze uitspraken schijnen erop te wijzen dat Maria en Jozef ná de geboorte van Jezus een normaal huwelijksleven leidden en andere kinderen kregen.

Wanneer we echter in de geschiedenis terugkijken, zien we dat vanaf de vierde eeuw of eerder bijna alle grote kerkleraren van Maria zeggen dat zij haar hele leven maagd is gebleven. De lijst van degenen die verkondigen dat Maria altijd maagd is gebleven, vermeldt enkele van de meest illustere christenen aller tijden, zoals Athanasius, Epiphanius, Hiëronymus, Augustinus, Cyrillus van Alexandrië. Een van de vroegste concilies, het Tweede Concilie van Constantinopel (353-354), verwees tot tweemaal toe naar Maria als 'altijd Maagd'. Zelfs de protestantse hervormers Luther, Calvijn en Zwingli bevestigden hun geloof in de altijddurende maagdelijkheid van Maria.

'Broeders en zusters van Jezus'

Waren al deze christenen er zich dan niet van bewust dat de Schrift spreekt over 'de broeders en zusters van Jezus'? Natuurlijk. Maar ze wisten bovendien dat de Griekse woorden voor 'broeder' en 'zuster' ook gebruikt werden om andere nabije familierelaties aan te geven: volle neven en nichten, oom- en tantezeggers, enzovoort. Geleerden nemen ook in acht dat het woord 'voordat' in het Griekse en in het Semitische taalgebruik niets zegt over wat er na het aangeduide tijdstip gebeurt. Matteüs beklemtoont in hoofdstuk 1, vers 25

eenvoudig dat Maria op het moment dat Jezus werd geboren, inderdaad maagd was.

In 1978 schreven enkele vooraanstaande katholieke en protestantse geleerden een boek, getiteld 'Mary in the New Testament' (Maria in het Nieuwe Testament)*. Het bevat een studie van Schriftteksten die over dit onderwerp gaan. Deze geleerden waren het er niet allemaal over eens dat Maria altijd maagd is gebleven. Wel waren ze het erover eens dat het Nieuwe Testament geen uitsluitel geeft, noch vóór noch tégen dit leerstuk. In zulke gevallen heeft de Katholieke Kerk altijd geprobeerd de Schrift te verstaan overeenkomstig dat geloof waartoe de Heilige Geest de Kerk als geheel geleid heeft. Het lijkt op dit punt duidelijk dat het christenvolk in de loop van de geschiedenis heeft geloofd dat Maria maagd is gebleven.

Uniek

Waarom is dit geloofspunt belangrijk? Het toont zeker aan hoe uniek de roeping en zending van Maria waren: geen ander menselijk wezen mocht gedragen worden in de schoot die God zelf droeg toen Hij mens werd. Maria's maagdelijkheid houdt geen onderwaardering in van seksualiteit of huwelijk. Haar maagdelijkheid verkondigt dat haar roeping uniek is en dat God, die in haar woonde, heilig is. Maria heeft vrij voor deze maagdelijkheid gekozen om God te eren, precies zoals ze vrij Gods uitnodiging aanvaard heeft om de moeder van de Verlosser te worden.

Prof. dr. Alan Schreck #

* Uitgegeven in 1978 door Fortress Press

6. MARIA, MOEDER VAN GOD

Al vele eeuwen noemen wij Maria 'moeder van God'. Alan Schreck beschrijft hier hoe de Kerk tot deze titel voor Maria kwam. Redactie

De titel 'Moeder van God' is een vertaling van het Griekse 'Theotokos', letterlijk 'degene die God baart'. Al in de vroege eeuwen van de Kerk werd deze titel aan Maria gegeven. De titel bevestigde dat het kind van Maria, Jezus, waarlijk zowel God als mens is.

In de vierde eeuw vocht een bisschop van Constantinopel, Nestorius geheten, de titel aan. Hij wilde Maria slechts 'Moeder van Christus' noemen. Hij was bang dat de titel 'Moeder van God' verwarring zou brengen tussen het goddelijke en het menselijke van Jezus.

'Naar het vlees'

Bijna de hele Kerk in het Oosten verhief zich om Nestorius' zienswijze af te wijzen. Zou men ontkennen dat Maria de moeder van God was, dan zou men daarmee ontkennen óf dat Jezus God is, óf dat Maria werkelijk zijn moeder is. Het Concilie van Efeze verklaarde in het jaar 431: 'Wanneer iemand niet belijdt dat God waarlijk Emmanuël is, en dat op grond hiervan de Heilige Maagd de Moeder van God is, (want naar het vlees schonk zij het leven aan het Woord van God, dat door de geboorte vlees geworden is), hij zij veroordeeld'.

Het concilie stelde zorgvuldig dat Maria 'naar het vlees' de Moeder van God is om te verduidelijken dat Maria niet de bron van Jezus' godheid is. Maria schonk niet in den beginne het leven aan God. Maar omdat de goddelijke en menselijke natuur van Jezus onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn, moet Maria beschouwd worden als de Moeder van God, en tegelijk als de moeder van de mens Jezus.

Prof. dr. Alan Schreck #

7. DE ONBEVLEKTE ONTVANGENIS VAN MARIA

Een van de katholieke geloofspunten over Maria is dat zij vanaf het eerste moment van haar bestaan gevrijwaard is geweest van de erfzonde. Alan Schreck geeft hier aan hoe de Kerk tot dit inzicht is gekomen. Redactie

In de tijd dat de christenen dieper nadachten over wie Jezus was en wat het betekende zijn moeder te zijn, kwamen zij tot de overtuiging dat God Maria speciaal op haar taak in zijn verlossingsplan had voorbereid. Het leek onmogelijk dat de allerheiligste God, wiens Wezen helemaal tegengesteld is aan de zonde, geboren zou kunnen worden uit iemand die getekend was door de zonde en de opstandigheid van de gevallen menselijke natuur. Het leek ook onmogelijk dat Maria zo vrij en onvoorwaardelijk haar toestemming gegeven kon hebben aan Gods plan als ze deel had gehad aan de opstandige natuur van de kinderen van Adam en Eva. Het geloof groeide dat God Maria gevrijwaard had van de erfzonde, die vanuit onze eerste ouders op de gehele mensheid doorgegeven was.

Gevrijwaard van de erfzonde

Dit wordt de 'onbevleete ontvangenis' van Maria genoemd. De 'onbevleete ontvangenis' betekent niet dat Maria een maagdelijke geboorte had, zoals Jezus. Maria had een normale menselijke vader en moeder en werd op de normale manier ontvangen en geboren. Maar Maria werd, vanaf het moment van haar conceptie, door God gevrijwaard van de erfzonde. God zuiverde Maria volmaakt om haar erop voor te bereiden de Zoon van God in haar schoot te dragen.

In zekere zin zegt de onbevleete ontvangenis van Maria ons meer over Jezus dan over Maria. De onbevleete ontvangenis zegt ons dat Jezus zo uniek en heilig was dat God zelfs zijn moeder wilde voorbereiden door haar van zonde te vrijwaren.

In de vierde eeuw

Het geloof in de zondeloosheid van Maria dateert van vroeg in de Kerkgeschiedenis. In de vierde eeuw sprak Ambrosius over Maria als 'vrij van elke zondesmet'. Augustinus geloofde dat zij de enige uitzondering was op de Schrifttekst 'Als wij zeggen zonder zonde te zijn, bedriegen wij onszelf' (1 Johannes 1,8). Hij schreef ook: 'Want hoe weten wij welk een overvloed van genade aan haar verleend was om de zonde geheel te overwinnen - aan haar, die het verdiende Hem te ontvangen en te baren in wie geen zonde was?'

Er was ook verschil van mening over dit geloofspunt. Zelfs grote katholieke leraren als Bernardus en Thomas van Aquino trokken het in twijfel. Veel christenen maken thans nog steeds bezwaren tegen dit geloofspunt op grond van het feit dat het in strijd is met wat de Schrift zegt: 'Want allen hebben gezondigd' (Romeinen 3,23).

Toen katholieke herders en theologen dieper op deze bezwaren ingingen, kwamen ze echter

tot de conclusie dat het geloof in de onbevleete ontvangenis in overeenstemming is met de Schrift. De Schrift heeft het erover dat alle mensen verlossing nodig hebben. We zijn door de zonde van Adam gebonden en kunnen onszelf niet van de zonde bevrijden zónder de tussenkomst van een Verlosser. Jezus is de enige mens die door zijn natuur zelf zondeloos is en zodoende in staat ons te verlossen.

Maria werd ook verlost

De leer van de onbevleete ontvangenis loochent deze waarheid niet. Maria had ook een Verlosser nodig. Zij moest ook van de zonde verlost worden door het sterven en verrijzen van haar zoon Jezus. Zij is niet door haar eigen natuur zonder zonde, zoals Jezus, maar door een speciale tussenkomst van God. De Heer, die boven alle tijd staat, paste, om Maria op haar speciale taak in zijn plan voor te bereiden, de genade van Jezus' verlossing tevoren op haar toe. Maria zelf erkende dat elk voorrecht dat ze genoot, te danken was aan Gods genade: 'Want grote dingen heeft de

Machtige met mij gedaan. Heilig is zijn naam' (Lucas 1,49).

Door de verdiensten van Jezus

Terwijl de theologen over de bezwaren tegen het geloofspunt van de onbevleete ontvangenis discussieerden, werd het bijna algemeen door de rooms-katholieken aanvaard. Tenslotte bepaalde paus Pius IX in 1854 dat dit tot de officiële leer van de Katholieke Kerk behoort. Hij zei: 'De gelukzalige maagd Maria is bij het eerste ogenblik van haar ontvangenis door een bijzondere genadegave en voorrecht van de almachtige God met het oog op de verdiensten van Christus Jezus, de Verlosser van het menselijk geslacht, gevrijwaard van elke smet van de erfzonde*'. Paus Pius benadrukte dat de zondeloosheid van Maria niet te danken was aan haar eigen verdiensten, maar dat ze waarlijk verlost was door de verdiensten van haar zoon Jezus.

Prof. dr. Alan Schreck

*vertaling uit Catechismus van de Katholieke Kerk, nr. 491

8. TENHEMELOPNEMING VAN MARIA

Verleden keer sprak Alan Schreck over het begin van Maria's leven. In deze aflevering gaat hij verder over het einde van haar aardse leven.

Op 1 november 1950 verklaarde paus Pius XII: 'Ten slotte is de onbevleete Maagd, gevrijwaard van iedere smet van de erfzonde, na het voltooien van haar aardse levensloop, met lichaam en ziel in de hemelse heerlijkheid opgenomen.*'

Dertiende eeuw

Evenals het geloof in de onbevleete ontvangenis kwam het geloof dat Maria met ziel en lichaam in de hemel was opgenomen, onder de vroege christenen op. Het werd door veel gerespecteerde kerkelijke leiders door de eeuwen heen geleerd, en tegen de dertiende eeuw bijna algemeen onder de christenen aanvaard. In de honderd jaar vóór de verklaring van paus Pius XII hadden de pausen van 113 kardinalen, 2500 bisschoppen, 32.000 priesters en mannelijke religieuzen, 50.000 vrouwelijke religieuzen en 8 miljoen leken verzoekschriften ontvangen om de

tenhemelopneming van Maria officieel te erkennen als katholieke leer.

Ook wij...

Wat is het belang van het geloof in de tenhemelopneming? De opname van Maria met lichaam en ziel in de hemelse heerlijkheid geeft nu reeds een beeld van wat aan allen die gered zullen worden zal overkomen bij het laatste oordeel. De tenhemelopneming geeft hoop dat ook wij eens de verrijzenis van het lichaam, die Maria al ondervonden heeft, zullen ervaren.

Geloof in de tenhemelopneming volgt ook logischerwijs uit het geloof in de onbevleete ontvangenis. De dood is de consequentie van en de straf voor de zonde van Adam. Zou Maria door de vrije gave van God van de zonde gevrijwaard zijn, dan volgt daaruit dat ze niet de dood zou hoeven te ondergaan op dezelfde wijze als wij. Haar

tenhemelopneming kan verstaan worden als een teken van wat ons uiteindelijk overkomen zou zijn als Adam en Eva niet gezondigd hadden. En het is voor alle christenen ook een teken van hoop met betrekking op de zegen die

God op het einde der tijden voor zijn gelovige volk in petto heeft.

Prof. dr. Alan Schreck

* Vertaling uit de Catechismus van de Katholieke Kerk, nr. 966

9. MARIA EN WIJ

In deze serie heeft Alan Schreck een aantal geloofspunten over Maria behandeld. Hij sluit nu de serie af. Redactie

Als katholieken geloven wij dat God aparte genaden en voorrechten aan Maria gegeven heeft. We bespraken er enkele in de afgelopen afleveringen:

- Maria is altijd maagd gebleven;
- Maria is de moeder van God;
- Maria is onbevlekt ontvangen;
- Maria is ten hemel opgenomen.

Daarmee gaan we Maria misschien als abnormaal zien, of als een soort godin. Veel protestanten zijn er inderdaad van overtuigd dat katholieken, anglicanen en orthodoxen Maria zo beschouwen.

Een bijzondere persoon

Maria is een bijzondere persoon in zoverre alleen zij door God was uitverkoren de 'Ark van het Nieuwe Verbond' te zijn waardoor God ten volle in onze wereld binnentreden is. Alléén Maria was de moeder van God, die haar zoon ontving van de Heilige Geest en toch maagd bleef.

Normaler dan wie ook

Anderzijds is Maria werkelijk normaler dan wie van ons ook, als we onder 'normaler' verstaan: dichter bij de mens zoals God die oorspronkelijk bedoeld had. God wilde een mensheid zonder

zonde en dood. Hij vrijwaarde Maria daarvan om ons eraan te herinneren wat er met 'normaal menselijk leven' bedoeld wordt.

Beproevingen en lijden

Maria was ook normaal in zoverre de beproevingen en het lijden van dit leven als gevolg van de zonde haar niet bespaard zijn gebleven. Integendeel, zij ervoer de verschrikking van de zonde zelfs heviger vanwege de bijzondere genade die God haar geschonken had. Omdat ze in het aardse leven Jezus' kruis ten volle droeg, ondervindt zij nu een unieke volheid van zijn glorie in de hemel.

Prof. dr. Alan Schreck #

Prof. dr. Alan Schreck doceert theologie in Steubenville (VS). Deze serie artikelen hebben wij ontleend aan een Engels artikel van hem dat als 0336uk staat op www.stucom.nl. De hele serie is nu ook in het Nederlands terug te vinden als 0336 op www.stucom.nl. Wij maakten bij het bewerken van deze serie dankbaar gebruik van een eerdere vertaling van Gert-Jan Reussien. We hebben de Bijbelcitaten nu ontleend aan de Willibrordvertaling van 1995.

Oorspronkelijke titel: *Devotion to Mary, Catholic beliefs about Mary have their roots in our belief in her son* by Alan Schreck. De oorspronkelijke Engelse tekst staat als 0336uk op www.stucom.nl.

Bovenstaande vertaling in negen delen is gepubliceerd in het tijdschrift *Bouwen aan de Nieuwe Aarde* in de nummers van maart 2011 t/m juli 2012. Reacties en vragen op deze serie kunt u sturen naar de redactie via www.stucom.nl/contact.

Meer over Maria op www.stucom.nl:

- in document 0011 (Nederlandse vertaling van 0011de) *Praktijk van de Maria-devotie, een theologische oriëntatie*. Van een Duitse commissie o.l.v. dr. Norbert Baumert SJ. Een heldere uiteenzetting van de r.-k.-leer inzake de verering van Maria en de bedoelingen van charismatische vernieuwing, met commentaar op de feitelijke praktijk
- in document 0075 hoofdstuk 8; van drs. Martie Dieperink,, *De Bijbel in het licht van de oude kerkvaders*, een oecumenisch perspectief. Gratis lesboek en cursus.

Dit is document 0336 op www.stucom.nl.